

1 PITA Ñeti garosikao

1 Pita ñeti epovoz ñeti kapot ev. Met Pita pop pi Iesuz mañairooh-abanari 12 porihanañ nap ok, pi Roma zei ahö potak hehapuh, paru añorab tairari zei maposikaroh het Iesuz homeo badae batahporiz homet ñeti epov menah. Met Pita Roma zeitak het ñeti epov menahapuh zeitaz abatao ba iz batat Babilon pot menah. Met batam Babilon zei ahö potak hori ahoñ toohavoz zut Roma zei potak taput toohavoz homet Roma zeitaz abatao Babilon pot menah. Ma Iesu pi ñomat bal hakat helat hezaek maot erapan, povoz paru hori ahoñ metoohaek, Iesuz tin homeme hepanez homet mañah.

Met Iesu abarah maot hasahan krismasañ 34-z zut bon tahan Pita ñeti epov menat Iesuz añorab nari modarihö hori metoohaek paru kez tat pim nonoroh tin sohopanen tokat Kristo maot erat bat tinaek meñepanen hepanez homet menah.

Pita ñeti garos epov menah

¹ Met ne Pita Iesu Kristohö pim aposor abanap ba ou navatahan pim ñetiv haovai samohop ev. Met ne ari añorab Iesuz homeo badae batat hegim, mod nari kaev ravat ari oruahan rap rezat arim zei kapoñ betegipuh petev Pontas, ma Galesia, ma Kapadosia, ma Esia, ma Bitinia, zei mod posikaroh ari sat hezariz homet ñetiv ev menomaz toh.

² Met darim Papap God pim zaitivok ari ba ou avatahan pim Pul Tinapuhö Iesu Kristoz hahan hezat ari baval hat tohopekez hat lop tinarizaronañ ba avatahan hezan pim uvevohö arim horiñ baolamah.

Met God pim masakao ahoam anohopanen ari lop tinarizaronañ het tovai sohopekez ne zait toh.

Dari abarah tin hek

³ Met God darim Amip Iesu Kristoz Papapuz abatao bat hel batohot piin biñ mañovai sohok. Met pot piin mañookaz kapot ev. Met pi tin pop zakep ahovonañ het Iesu Kristo mee han erat ñomahan maot baval hahaek, dari mageiri ba avatat pohazao tin het hekazao anahan bat hezaekaz epat homeameg,

⁴ Met darim Papap abarah sat bat hekaz hañ tin poñ ba oñ batat bizat korav ravat hezaek, tin poñ hamarahatü zañ tat horiñ ravamahavoz zut horiñ naravotü, ma girgir reamahavoz zut girgir narezotü, oñ tin hepanen tokat dari poek sat tin poñ bat hek.

⁵ Met ari Godiz homeo badae batat hez-poekaz pi petev pim kezavonañ arimaz tin korav hezan, tokat aliz metesik maot erat avat abarah tinaek bat ehelat eñet hañ tin poñ anapanez ari ñai bizat hez.

⁶ Met ev menoh-epovoz homet darim Papapuz biñ ravat hepek, oñ petev ari ev hamarah hezan, honoñai povor kao ariti ou ravamahan kakamao hatevetameg. Met honoñai poñ pohazao potam het hepan bon, povoz ari ahoam poñiz homehotunei.

7 Met honoñai ariti ou ravamahan hamoh-poñ upai ou ravamah bon, oñ ari Kristoz homeo badea batat hez-povoz God zu etat, Rotap paru pimaz homeo badea batat hez, ma betezam giz nenañinañ hamah, pot homet zu etamah. Hat-evetei, met goliv hameg-povnari bat hapisik meet itiñadek bareñamahan, ñadat lolo hat hamarar kulupiñ main ravamahan, pei gol tin pov main ravamah. Met ñadat kulupiñ bavon batamahavoz zut honoñai povor kao ariti emamahan arim zait horiñ hezaek bon tamahan, ari Iesuz homeo badea batameg-pov gol povoz zut tin ravamah. Met arim home pov am tin ravovai sohopanen, Iesu Kristo maot erapanez porah pi arimaz biñ ravat ari abat ahoñinañari ba avatapanen tin hepek.

8 Met batam ari Iesun et narë hetam pimaz zait tat loporizaro maneg, met petev ari amun tapupun et narë hez, oñ pimaz homeo badea batat biñ pimau ravat hez. Met arim biñ pov ahö ravat hezaek, modarin bar mañohopekez bapap tameg.

9 Met arim pot ravat hezavoz kapot ev. Met God ari pimaz homeo badea batat hezavon etet, ari maot pimeri tokat avat tinaek eñepanen hepekez homet, ari biñ pimau ravat hez.

10 Met batam God Kristo meeapanen erat añarab pimeri bavatapanez hat ñeti pov hahan pim propet aban nari hatevetet añarabon epat mañooh, “Met tokat God añarab masakao manapan.” Oñ pim pot mañah-kap potaz ahoam epat homeoh, Met tair heriam tapanez ev hah batah?

11 Met Kristoz Pul Tinap parum loporizaroh

hodadeo epat manooth, Met tokat God meepanez pop honoñaivor kakam ahov hatevetehot hep-anezaek Godihö abat ahov manapan. Pot hodadeo hamanahan hehavoz paru epat homeoh, Met tairarah meepanen erapanez hah-pop meepanen erat tair etapan? Pot ahoam homeme het hodad narav, am heh.

¹² Met batam propet aban pori heh-porah God hodad epov paru manah, “Met ne añarab tin metomaz hamoh-pov ari hepekezarah ou naravotü, oñ tokat narah ou ravapanen añarab mod narihö etepan.” Pot porin mañahan hatevetet hodad ravah. Met añaraboz metapanez hah-pov petev ou haravahan, God pim Pul Tinap abarahanañ hameehan ariti erat aban nari kezao manahan, batam propet porin mañah-ñetivoz kapot ba ou batat Iesuz ñetiv arin añahan hateveteg. Met enzolihol abarah hezaek, Iesu dari pimeri maot ba avatamah-ñeti povoz kapotaz hodad ravapanez zait tat homeamah, oñ paru tin hodad narav hez.

Dari magei tinari raval hekaz ñetiv

¹³ Met ari maot pimeri ba avatamah-ñeti pov ari hatevetet hodad haraveg, povoz arimaуз tin korav het au orat hetunei, oñ arim hodadeo tin ba oñ batat Iesu Kristo maot ourah erapanez porah, avat helat masakavonañ pohazao bat hekaz tinao anapanez homet hezei.

¹⁴ Pot homehot Godiz hahan hezat baval hahot batam pim ñetivoz ari kut tat arim heri nenañinañ tohopekez povoz homehot zait horivonañ het toog-poñ maot natotü.

15 Oñ God ari ba ou avatah-pop tinaharam tamahaek piiti hori nao bon hezavoz zut, ari lop magei tinarizaronañ het tin nenañihar tohozei.

16 Met batam Godizao epat menahan hez, “Met ne tinaharam tamohop ev, povoz ari amun nem tamoh-potam tohozei.” Met pot menahan hez-taput ari tohozei.

Dari avapanez hat pim rop meeh

17 Met God darim Papap ok pot hameg-pop betezam añarab an natotü, oñ hori tamahari hañ horiv metat tin tamahari hañ tinao manapan. Povoz ev ham eparah ari pohazao naketuzari okeg, pimaz ñaihetivonañ het, Pi deim ahopuz irih tin hek, pot homehot hezei.

18 Met ari hodad, batam ev hamarah arim izahol betezam hori tovai emooth-taput ari tovai emoogin, horiñihö birepez zut edemahan heglin, tokat bon tapanez moni ahos ma bolor karë potukanañ God ahö nai betet maot ba evilat ari piiti ba avatat non tinaoroh eñeh bon,

19-20 oñ batam nonair nai bonorah God pim rop Kristo dari maot avapanez homet ba ou batahan hehaek, petev aliz metes totoi ravovai samah-aliz epeñik meehan erat ou ravat ñomah. Met Zuda añarab sipsip ro obuloñir lamao nat tin hehnenari bat bareñ eloohavoz zut Kristo hori nao bon tin pop ou ravahan pim uveo darim hori tamegiñiz hañiv ravahan pi ñomah.

21 Met pi pot tahan God pi maot baval hat abat ahov manah-popuz ari homeo badae batat epat homeameg, Met pi tokat dari amun baval akapanen tin hek.

Darim modari tin metookazat ev

²² Met petev ari pim ñetü tin rotapuv baval haovai sohot lop tinarizaronañ ravat het zait horiñ betegipuh arim modariz zakep tat loporü manameg. Met pot tamegiek ne arin epat añom, Ari giz nenañinañ upai nakaotü, oñ loporizarotihanañ homet zakep tat paru tin metohozei.

²³ Met ari Godiz ñetü pohazao het hepanez pov hatevetet barotap bategiek, mageiri ravat pi pohazao het hez-popuz ñarohol haraveg. Met arim nonor pap avatahan ev het ñomepekezat ravat hegiek, pim ñarohol ravegiri mamog hegpotam nakez, oñ pim hezavoz zut ari pohazao het hepekezari haraveg.

²⁴ Met pim ñetü pohazao het hepanezavoz batam epat menahan hez,

Met añarab sisiñiñiz zut hezan parum bat heznonairnai potü mun sisiñ buñiz zut hez. Met sisiñ poñ ñu ravat bon tamahan pim buñ meverat hezaek ñu ravat bon tamahavoz zut, nonair nai parum bat hezatü bon tovai samah,

²⁵ oñ darim ahopuz hahan hez-ñetü pov rotap bon natotü, oñ pohazao am het hepanezao ok. *Aisiaa 40:6-8*

Met Godiz ñetü pohazao het hepanez hahan hez-pov aban nari emat arin añahan ari hateveteg.

2

Pi bah kapot tataraz zut hez

¹ Met ari Godiz ñarohol raveg, povoz nonair nai horiñ epeñ pohazao betei. Met ñetü moreg hazao, ma lop houlorizaronañ het tovai sao, ma modariz

kaev ravat hezao, ma modariz kosimaratï ñeti
pekü hazao, ev menoh-epen map pohazao betet
lop tinarizaronañ ravat hezei.

2-3 Met ari God masak etahavoz ñeti tinao hodad ravegipuh arim loporizaro muz raveg, povoz ñaro mageiri apeteiz ahoam zait tat inin inin namahavoz zut ari Godiz ñeti tinavoz ahoam zait tat homehozei. Met ñeti poñiz ari homehopeken bakez avatohopanen tin het hepekez nonoroh tinam sohopek.

4-5 Met ari Godiz zeimakez bah ahö tin pohao het hepanez poraz zut hezapuz totoi emat hezei. Met añarab nari bah poran etet, “Horir ev,” pot hat beteh. Oñ God bah por bahapuh, “Nem zei bah ahö tinar ev,” pot hat bat pim zeimakez bah kapot tatar bavatah. Met ari amun bah poraz zi tin pohao het hepanez goehavez zut ravat hezaek, God avat arihoneo pim Pul Tinapuz zeimakez zut ravat hepekez hahan hez. Tat ari Godiz gog añarab magei tinari ravat hepekepuh pi biñ ravohopanez hat Iesu Kristoz etahavoz homet arim loporizarotihanañ Godiz hañ tinañ metohopek.

6 Met batam Baiñetinavoz Tepatak epat menahan hez,

Hatevetei, met nem zeimak Saion* zei ahö potak demomaz bah ahö tin nar ba ou batat, bah por nem zeimak bakez batapanez hat garos bareñohon hez. Met bah pot ravat hezaraz homeo badea batat hepanez pori tokat tu naravotü.

Aisaia 28:16

---

* **2:6:** Pavar 6 -Met Saion abat pov, Zerusalem zeitaz abat modao ok.

7 Met ari Kristoz zait tat homeamegiri, “Rotap deim bah ahö tinar ok,” pot pimaz hameg, oñ pimaz homeo badae navat hezariz homet batam epat menahan hez,

Met aban nari zeimak demapanez bah nar bat etet, “Horir ev,” pot hat betehan oraehan bah tapur zeimakez tok bah kapot tatar bavatah.

Buk Song 118:22

8 Met epat amun menahan hez,

Met bah por hepanen añarab tin et narë sohot bah porah eñahol urat ñodohopan. *Aisaia 8:14*

Pot menahan hez, met God pim ñeo elohopanez pori bah porah urat ñodohopanez batam pi-mauhö hahan hezaek petev taput tamah. Met paru Godiz ñetivoz barotap navat hez, povoz ok ñodat hañ horiv bamah.

9 Met ari pot natari, oñ darim ahopuz gog añarab magei tinari, ari kuturutak hori het too-giekanañ, Godihö maot ba ou avatahapuh pim kapotakari ba avatat pim aliz tinavok tin hepekez hah. Met pi tin nenavoharam tamah-popuz biñ ravat pim tin etamahat modarin mañohopekez okat tat ba ou avatah.

10 Met batam ari kut het Godiz añarab narav heg, oñ petev ari pimeri ravat hez. Met batam porah amun pi arimaz zakep nat, oñ petev pi arimaz zakep tat hez.

Dari aban korav ahoriz irih tin hek

11 Met nem hatari, ari ham eparah ahoam naketu, oñ añarab batiri emat aviam het maot samahavoz zut dei ev aviam hek, pot ari homehot arim ham heriñik zait hori hez-poñihö non hori

naoroh sohopekez beri akahopan hezavoz zait poñiz eñatak tovai nasohotü.

¹² Met ari añarab Godiz hodad naravariz ñaravatak hepekez porah, tin nenañ tovai sohopeken tin ravohopan. Oñ pot tin tohopeken paru betezam arimaz kaev ravat, “Ari hori tamegiri ok,” pot hahopanen am rez kek tat tin tovai sohopek, povoz tokat pi maot erapanez aliz posik paru hodad ravat arimaz epat hapan, “Ae, rotap paru tin tovai emooh.” Pot hat Godiz abatao bat hel batapan.

¹³ Met darim Amip ham eparah korav ravat hez-ahö poriz irih tin hepekez hahan hez, povoz zeisikaroz map ahop,

¹⁴ ma ahö popuz irih korav ahori ravat hepanez ba ou batahan hez-modariz irih ari het parum añohopanez nen potaharam tohozei. Met pori betezam ahori ba ou batahan hez bon, oñ añarab hori tohopanezari hañiv metohopanez, ma tin tohopanezariz paru tin ok tamah, pot hahopanez ba ou batahan hez.

¹⁵ Met epat amun tohopekez God zait tat hez. Ari tin tovai sohopeken aban helevoz zut kut het ñeti kapot bon betez nañ hahopanez pori arim tohopekezavon etet arimaz ñeti horiñ hapanez bapap tat hepan.

¹⁶ Met ari batam zait horiñiz kohat lopotak hegiekanañ God maot ba everevahan ari tin hez, povoz ganö ni nap epat hometun, Met pi ba neverevahan ne tin ev hezaek, rekot kilam hori goe nañ tohom, pot hat totun, oñ ni Godizap raveñivoz homet pim irih tin het tohoz.

¹⁷ Tat añarab mod maporiz abatañ bat hel batat

tin metovai arim mod Iesuz homeamah-poriz amun zakep tat tin metohozei. Pot tohot Godiz ñaihet tat pim irih tin hezei, ma gavman aban map ahopuz abatao amun bat hel batat hezei.

Kristo metoohan toohavoz zut took

18 Met aban ahori ari nari zum etamahan parum irih het itir as metohot hezariz ñetiv ev. Met arim ahö poriz ari nari nao tamegin zuam ser hat hori etamah, oñ nari tin masak etamah, povoz hometunei, oñ parum irih het, “Deim ahori ev,” pot hat parum añohopanez nen potam am tohozei.

19 Met ari, God tin tovai sohokaz hahan hez, pot homet taput tohopeken arim ahori betezam kakamao etohopanen Godiz homet am hepek, povoz pi arimaz biñ ravat hepan.

20 Oñ ari parum hapanezat hat navet horiam tepeken arim ahori ganö povon etet ourapan, povoz arimaуз ganö tepekezavoz hañiv ok ourapan, povoz God etet arimaz, “Tin ok tah,” pot hapane? Evo, pot nakaotü. Oñ arim ahoriz añohopanezat hatevetet tin tohopeken, paru betezam ourat kakamao etohopanen boi tat am hepek, povoz pi arimaz, “Tin ok tamah,” pot hahopan.

21-23 Met modari ari kakam tepekez nao etohopanen ari am hepekez God hahan hez. Met Kristoz toohat homei. Met modari pi kakam ahov metoohan, pi kaev ravat hañ horiv namet, oñ arimaz homet am het ñomah. Met pi hamarah het hori nao nat, ma pim gizasikanañ ñeti moreg nao nak, oñ tin tooh. Toohan modari pimaz kaev ravat piin ñeo ñarah ñai mañat ñebul mañoohan

pi parun ñeti hori nao hañ namañ, ma kakamao metoohan pi paru hori ravapanez ñeti pot nao nak, oñ God tinam añarab an tat hañiv metapanez popuz homet, Pi rekot nemaz korav hepan, pot homeh. Met pim pot metahan homet hehavoz zut dari home tinavonañ het tovai sohok.

²⁴ Met darim horiñ betet pim zut tin tovai sookaz hat, Kristo pimauhö darim hori poñiz hañiv bat pim herisik kakam ahov hatevetet zirah urahan ñomah. Met pi pot tat ñomahaek dari tin raveg.

²⁵ Met bol sipsipihol zeit betet betezam sat em tamahariz zut batam ari rayat Godiz kut tat betezam heg, oñ petev ari loporizaro borouregin pi maot ari pimeri ba avatahapuh arimaz korav ravat hez.

3

Añarab tat hezariz ñetiv

¹ Met ari añahol arim abuholoz añohopanezat hatevetet baval hat tohopek. Met pot tohopeken arim abuhol paru Godiz ñetiv barotap navat hepan, povoz ari tin parum añohopanezat tohopekezavon etet paru amun Godiz homeo badea batat hepan. Met ari añahol inin inin pim ñetiv parun mañohopeken pimaz homepan bon,

² oñ arim tin tovai sohopekez povon etet paru epat hahopan, “Ae, nem añap Godiz eñatak sama-haek, hodad tinao bat hez.” Pot hahopanezaek paruhoen pimaz homeo badea batat hepan.

³ Met ari añahol arim dimiholor moruñir red tin modañ ahoam meet gag taet baval hat redeo tin tohopekez nen poñizahar homehotunei,

4 oñ arim loporizaroh red tin tairañ meto-hopekez poñiz homehozei. Met arim loporizaroh red tin epeñ metohopekez ev añomaz toh, masakao, ma modariz zakep tat tin meto-hopekezao, ma ñeti tinañihar hahopekezao, met hahö-epeñ tovai sohopeken arim loporizaroh red poñ ahö ravovai sohopanen, God arin etehopanen ari tinari ravat hepek. Met loporizaroz red tin poñ pohao het bon nat hepanezañ ok, oñ heriñiz red hahö-poñ pohao naketuzañ ok.

5 Met batam darim aña iz mim nari Godiz homet parum loporizaroh red tinañ hepanez hat parum abuholoz mañoohat baval hat tovai sooh.

6 Met paru pot tooharihanañañ aña Sera pop pi ev menoh-taput tat pim abup Abraamiz mañoohat tat epat haoh, “Met pi nemaz korav hezap ok.” Pot pim abupuz haoh. Met ari aña petev hezari pim tooh-taput tin tohopekez ñaihet natotü, oñ am tohopek, povoz Sera popuz iz mim tinari ravat hepek.

7 Met ari abuholoz homet arim tohopekez ñetiv ev menomaz toh. Met arim añañholoz homeme het ari tin honeo hezei. Met arim añañhol ari abanariz kez hezavoz zut paru nakez, povoz meñizohozei. Met ari abuholor añañhol honeo God masakao anahan ari pohao tin het hepekez nonoroh honeo sameg, povoz ari abuhol hodad tinavonañ het arim añañholoz korav ravat het meñizohozei. Oñ pot nat hepek, povoz Godin mañ mañohopekez porah pi haitokor merizat arim mañohopekezat hat navetetü.

Dari lop honerinañ hekazao ev

⁸ Met ev menovai emoh-map epeñiz homehon kap hon epat ou ravahaek ne arin añomaz ev toh, Ari lop honerinañ het arimauz abatañ bat hor batat aban ahori ravat hepekez zait totunei, oñ ari Godiz togut ravegipuh nae nap bosir sau bavatat hezaek, nae nap zakep tat masak metovai sohozei.

⁹ Pot tohot hepeken modari horiñ nao etapanen hañ horiv metotunei, ma modari ñetiñ horiñ nañ arin añapanen hañ ñetiñ horiñ mañotunei, oñ mod pori tin hepanez pov metohozei. Met batam God ari ba ou avatah-porah masakao anohopanez hahan hezavoz zut, mod pori ari masak meto-hopeken pi amun masakao ari anohopan.

¹⁰⁻¹² Met ev menoh-epovoz ñetiñ nao batam epat menahan hez,

Met darim Amip tin tamaharin etehot hezan piin mañ mañamahan hateveteamah, oñ horiñ tamahari pi kos rez manamah, povoz aban nap biñ ravat tin hepanez zait tat homehopanez pop pi ñetiñ horiñ maot nak hep, ma añarab modarin ñetiñ moreg nañ namañ hep, oñ pi nonair nai horitü map betet tin nenañihar tohot lop tinarinañ het pim modarinañ tin honeo hepanez nonoroz rez kek tat homehot hep. *Buk Song 34:12-16*

Modari horiñ etohopanen tookazat ev

¹³ Met ari zaitivonañ tin tovai sohopeken añarab modarizaro ari bahoriñ etohopane? Evo, pot tohopeken paru mapori ari bahoriñ naetotü,

¹⁴ oñ honep honepuhö arim tin tohopekezavoz kaev ravat bahoriñ avatat kakam nao etohopan,

povoz ari paru poriz ñaihet tat zuam dei dei totunei, oñ God eñizohopanez homet biñ ravat,

¹⁵ arim loporizaroh Kristoz abatao ba ahö batat, Deim Amip ok, pot homevai sohopek. Met pot homevai sohopeken mod nari emat ari narin epat at añaapan, “Met tokat God ari pimeri tinaek eñepanen tin hepek, pot hamegivoz kapot tair? Dein badede añaapeken hatevetek.”

¹⁶ Met pot nari arin at añaapanen ari masakavonañ ñeti biaviavoharam parun mañepek. Tat arimaуз tin korav het Kristoz ñetiv baval hat tin tovai sohopeken, mod nari ari pim nonoroh sohot tin tohopekezavoz kaev ravat arimaz ñeti horiñ hahopanez pori, arimaz ñeti hahopanez poñ moregañ ravapanen, tu ravat, “Ae, dari horiñ ev hag,” pot hapan.

¹⁷ Met ari horiñ nao nat tinam hepeken God mod nari bagaa navat hepanen kakamao hatevete-hopekez nao etapanen am rez kek tat tohopek, povoz tin ok, oñ horiñ nañ tohopeken modari hañ bahori etohopan, povoz arimaуз ganovoz hañiv ok kakam pov etohopan.

Kristo darimaz hat ñomah-ñetiv

¹⁸ Met Kristo pop amun kakamao metooth. Met pi aban tinam toohap ok, oñ dari añarab horiri darim horivoz hañiv bakaz God hahan hehaek, pi hañ pov bat honerah ñomahaek dari Godinañ honeo raveg. Met rotap abanari pim heris urahan ñomah, oñ pim pulip paru ur nañom,

¹⁹ oñ am biriri hehapuh sat añarab ñomah-nariz pulihol memerizahan hehaek ñeti tinao mañahan paru hateveteh.

20 Met batam aban Noa heh-porah akö pori hamarah parum ham heriñinañ biriri het horiñ toohan, God etet hañiv zuam namet, oñ am hehan Noa pim sip ahomak demoohan, añapur roholor parum añahol paru 8 nen pori kohat lokat hehan, ut baurorom ahor peloohan paru kohat tin hehan, añarab mod horiñ tooh-pori map iv havë ahovok emiv elat ñomahan, parum pulihol sahan memerizahan hezaek, Kristoz pulip sat porin ñetiv mañoohan hatevetehavoz ev hahö.

21 Met iv havë povok Noar pimeri tin hehavoz zu, Iesuz homeo badae bategin ivoh emeehan dari amun tin ravat hez. Met ivoh emeehpov darim heriñ duv hehaek olapanen maot tin ravakazao bon, oñ Iesu Kristo ñomahaekanañ maot baval hahavoz homet paru ivoh emeehpov, God darim zait horiñ bavetet lop tinarizaro anapanez hat pot etah. Met God Iesu Kristo baviriri batahan bal hat,

22 pi abarah helat Godiz mar giñasiz nakoe tek tinatak het enzoliholor abarah hez-mod maporiz korav ahop ravat hez.

4

Godiz hodad natariz tamahat natotü

1 Met Kristoz heriñ korusik kakamao hatevetevai boi tat am home tinavonañ het toohavoz zut ari amun boi tat home tin povonañ hezei. Tepekepuh arim heriñ koruñik kakamao hatevetehopekez porah arim loporizaroh zait horiñ hepanezaek bon tovai sohopan.

² Met ari ham eparah hepekez porah zait horï poñ tovai nasohotü, oñ Godiz hahan hez-nen pot tohot hepek.

³ Met petev Godiz hodad natariz horï ahoñ tovai samahavoz zut, ari batam taput tovai modariz añahol ma abuholoz zait tat bogï tovai bolor hadez zut toog. Tat ari topouroogirah bolor gipiz ahotü tat novai iv kezañ ahoam nat ari rumurat horï ahoñ toog. Pot tohot akö bitat matut tat bizahan oraeh-poriz zait tat, “Deim ahö eñizamahari ev,” pot hat akö poriz abatañ ba ahö batat heg.

⁴ Povoz paru nari Godiz hodad narav het horï ahö poñ am tamah-porinañ arihoneo narav tamegin paru arin etet, “Ui arimau, tair tat paru darihanañ ba zei anat hez batah?” pot hat arimaz kaev ravat ñebul arin añamah.

⁵ Met añarab ñomamaharir biriri hepanezarí dari tokat God map an etapanez porah pim etañik paru horï poñ tamah-pori rouvat hepanen, pi parum tamah-poñiz kapotaz at mañapañen paru hañiv hapanez pap tat tu ravat hepanen hañ horiv metapan.

⁶ Met paru ñomah-narin ñeti tinao mañahan hatevetehavoz kapot ev. Met dari ham añarab maporiz ñomamegivoz zut parum horï toohañiz hañiv bat parum heriñ ñomah, oñ God pohao het hezapuz zut pohazao tin het hepanez hat pi sat parum puliholon mañah.

God masak etamahat modari metook

⁷ Met ham eparar nonair nai ev hez-epotü map bon tapanezao totoi ev ravovai samah, povoz ari

etañ elat arimaуз loporizaroz tin korav het inin inin Godin mañ mañovai sohopeken pi hatevete-hopan.

⁸ Tapanen ari zakep tat nae nap loporizaro manohopekez hamoh-epov ahoam kez tohopek, povoz nim mod nap nao netapanen loporih kaev ravekezaek, ni zuam unun manat maot hom nameotü.

⁹ Met Iesuz homeo badae batat hez-modari arimatak emohopanez porah ari kaev ravat, “Ae, ari sei,” pot parun mañotunei, oñ paru bat em batat gipizor orohopanezatü manohopek.

¹⁰ Met God ari masakao anat pim zaitivok gogot tin tohopekez hat ari nap nim nem kez tinañ main main anahan hezaek, kez tin poñinañ het arim modari tin metohozei.

¹¹ Met ni nap, ñeti tinao modarin badede mañooken, God parun hamañamahavoz zut heriam ravohopan. Ma ni Iesuz homet hez-modari meñizookez pop Godiz kezavok het mod pori meñizookë. Met ari Kristonañ karar het pot tohopeken arim tohopekez-poñihö Godiz abatao ba ahö batohopan. Met pim kezavor abat ahö pov bon natotü, oñ pohazao potam het hepan. Rotap ev añoh.

Dari Kristozari kakamao hateveteok

¹² Met nem hat tinari, ari Godiz homeo bidae batat hezaek honoñai poñir kañ ariti emamah-poñiz home midin tat, Kap tairatatihanañ dariti honoñai epeñ emamah batah, pot homehotunei.

¹³ Oñ Kristo hamarah het honoñai nañ hateveteohavoz zut, ari amun honoñai pot nañ hateveameg-okoekaz homet biñ ravat hezei. Met

pot tohopeken pi alizavor abat ahovonañ ou rava-
panez porah ari pinañ honeo biñ pimau ravat
hepek.

¹⁴ Met ari Kristoz abatao haovai samegivoz modari kaev ravat ñeti horiñ arin añohopanen, ari epat hahopek, “Met rotap Godiz Pul Tinap kez ahovonañop dari honeo hezavoz paru kaev ravat okat darin añamah.” Pot hat biñ ravat hepek.

¹⁵ Met nari mod nari ur ñomamah, ma mod napuz nai givogï bamah, ma modapuz gog tamahaо bahori batamah, ma hori mod nao tamahaek, hañiv metamahan kakamaо hateveteamah, oñ arihanañ nap pot nao tat kakamaо metapanen bapanezavoz tin naravotü.

¹⁶ Oñ modari arin etet, “Kristozari ok,” pot arimaz hat kaev ravat hori etohopanen kakamaо hatevetehopekezavoz ari kaev ravotunei, oñ, Kristoz abatao hamegivoz epat ok etamah, pot homet Godiz abatao bat hel batohozei.

¹⁷ Met God dari añarab an etat hañiv eta-
panez hahan hez-pov ev totoi emapanez tah.
Met pi mamog dari pimeri ravat hezari an tat
okat etapan, povoz tokat añarab pim ñetiv kos
rez manamah-zakepiz pori rotap an tat honoñai
horiñ metohopan.

¹⁸ Met ev menoh-epovoz zut batam epat mena-
han hez,

Met añarab tin tovai samahari abarah sat hep-
anez, “Tinaek ak,” hat boi tat tovai so-
hopanezaek, paru añarab pi kos rez manat
hori tamah-pori tair tat tin poek sapan?
Evo, rekot nasotü. *Sindaun 11:31*

Pot batam menahan hez.

19 Povoz darihanañ nari ev het honoñaivor kakamao hatevetehopanez God gu hapanez pori am tin tohot epat homehopan, Met dari matut etat tinaharam etamah-pop darimaz tin korav hezaek, dari kakam epovoz home midin tohot naketü.

5

Ari koravori modariz korav hepek

1 Met ne Kristoz añarab ravat hezariz gog aban koravop ev. Met pi hamarah het kakamao hatevetehohan ne pinañ honeo het nem etañinañ pim toohavon eteohö, met tokat pim alizao ou ravapanen, ne maot pinañ deip honeo aliz tin povok hekazap ev. Met nem zut ari gog aban Iesuz añarab toguñ ravat hezariz koravorin ñeti katë epov añoman hatevetei.

2 Met ari upai koravori raveg bon, oñ arim marasik pim bol sipsipiholoz korav ravat hepekez God anahan bat hezaek, abanari parum bol sipsipiholoz korav ravat hezavoz zut, ari poriz tin korav ravat hepekez pi zait tat hez. Povoz ari, “Evo, dei gog epov tamegin moni avis anamah,” pot hat kaev ravotunei, oñ gog pov zaitivonañ tohot arim marasik bat hez-okori tin metohopekez homet tovai sohozei.

3 Met arim marasik anahan bat hez-okoriz ari aban ahori ravat paru ba irih batat hepekez homet ñeti kezañ mañohotunei, oñ parum etañik tin tovai sohopeken paru arim tohopekezavon etet taput tohot hepan.

4 Met pot ari tohot hepeken dari bol sipsipi-holoz zut hezariz korav map ahop tokat maot era-panepuh, arim tohopekezañiz hañ tinañ alizavor red tin den peñ peñ elohopanezañ ari anapanen, pohazao bat hepeken bon natotü, oñ tin hepanen hepek.

Darim abatañ bat hor batook

5 Met ari aban houaveriz amun homet epat añom, arim aban koravoriz irih tin het parum ha-hopanezat tohozei. Met ari mapori arim abatañ bat hor batat arim modariz irih hezei. Met ev hamoh-epovoz batam epat menahan hez,

Met aban nap pimaуз abatao bat hel batat, “Ne tinap ev,” pot hamah-popuz God kos rez manamah, oñ pimaуз abatao bat hor batat modariz irih tin hez-popuz pi masakao manamah. *Sindaun 3:34*

6 Pot menahan hez, povoz arimaуз abatañ bat hor batat God kez ahovonañ hez-popuz mar kezasiz irih tin hepeken, tokat piuhö maot bat hel avata-panez homet hez-porah arim abatañ maot bat hel avatapan.

7 Met pi arimaz tin korav hez, povoz tairañiz ari honoñai tat, “Tair tom batah,” pot homeameg-map poñ piin bar mañovai sohopeken pi hat-evetet ari eñizohopan.

8 Kar, petev ari etañ elat tin etehot hezei. Met arimaz kaeven poh tamah-Seten pop hadehol ñai tat anumai modari menat namahavoz zut ari emenat bahori avatohopanez hat sat em tohot arin et ba emeamah.

9 Oñ ari Kristoz homeo badae batameg-poek kez tat rouvat het hori pop kos rez manohot epat

homehopek, Met dari Kristoz kaev ravakaz hat kakamao hateveteamegivoz zut, pim añarab ravat hez-modari amun kakam hori povoz roketak het kakamao hateveteamah. Pot ari homet hori pop kos rez manohopek.

¹⁰ Met God masakavoz kapotaz mau popuhö tokat ari pim alizavok Kristonañ honeo pohazaotin het hepekez hahan hez. Met ari ev hamarah het honoñgivor kakamao hateveteameg-pov aviam het bon tapanen pi bakez avatohopanen, ari zei tok bah tin poraz zut kez tat rouvat hepek.

¹¹ Met pim kez ahov pohao het hepanez ne zait toh. Rotap ev hamoh.

Ñeti meteñ ev

¹² Met ne ñeti tekü epov hahon aban Sailas neñizat menah. Met aban pop pi Iesu Kristoz gogot tin tamahaek nem bos pimaupuz zut ravat hezap ev. Met rotap God masakao anamah-ñeti epov rekö hat hatevetet arim loporizaroh bizat tin bahorë hat het tovai sohopekez homet ñeti epov hahon menah.

¹³ Met God ari ba ou avatahavoz zut Babilon añarab ba ou batahan Iesuzari ravat zei epatak hez-eperi arimaz homet epat añomaz hah, “Met paru tin hepanez dei zait teg.” Met aban Mak nem ro pimaupuz zut ravat hez-pop amun arimaz homet, “Paru tin hep,” pot arimaz hah.

¹⁴ Met ari topourameg-porah nae nap zakep tameg-pov tin ou ravohopanez hat mar nae nap manohozei.

Met God ari Kristonañ ñed bat het añarab mapori lop tinarizaronaañ hepekez ne zait toh.

(Pitaz ñetiv menahat nen ev.)

**Baiñetinavoz Tep Tokatit
The New Testament in the Kunimaipa Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kunimaipa long
Niugini**

copyright © 1989, 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kunimaipa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

d39747ff-5d8e-5f3a-b70c-bc47d226623d